

ISSN 1318-5772 XXIII (2016) št. 1

BOŽJA BESEDA DANES

revija slovenskega bibličnega gibanja

RAZLAGA ODLOMKOV
STARE ZAVEZE

Abraham daruje Izaka

METODE DELA
S SVETIM PISMOM

*Duhovno branje -
lectio divina*

IZ PREVODA

A. J. Heschel: Sobota

*Pogovor z redovnico
s. Saro Križnik*

*»Njegovo usmiljenje
traja iz roda v rod ... «*

Lk 1,50

VSEBINA

UVODNA BESEDA	3
RAZLAGA ODLOMKOV STARE ZAVEZE Abraham daruje Izaka (<i>Samo Skralovnik</i>)	4
METODE DELA S SVETIM PISMOM Duhovno branje – <i>Lectio divina</i> (s. <i>Snežna Večko</i>)	8
PAPEŽ FRANČIŠEK POSLUŠA BOŽJO BESEDO (<i>Primož Erjavec</i>)	10
IZ PREVODA A. J. Heschel: SOBOTA (<i>Samo Skralovnik</i>)	12
POGOVOR S PRIJATELJI BOŽJE BESEDE Pogovor z redovnico s. Saro Križnik (s. <i>Ivanka Tadina</i>)	16
CERKVENI OČETJE BEREJO SVETO PISMO Dogmatična konstitucija o Božjem razodetju – 50 let (<i>Bogomir Trošt</i>)	19
ZANIMA ME Kako lahko razumemo, da je Bog hkrati pravičen in usmiljen? Če je usmiljenje bistvo Boga, kaj je potem pravičnost? Če Bog od mene pričakuje, da sem usmiljen in odpuščam, ali sem lahko kljub temu pravičen in ne naiven? (<i>Marijan Peklaj</i>)	23
BIBLIČNA SKUPINA SE PREDSTAVI Biblična skupina župnije Budanje	24
POROČILA	
VSESLOVENSKO SREČANJE BIBLIČNEGA GIBANJA (<i>Marika Mikolič</i>)	26
SPOMIN NA KANČEVCE 2015 (<i>Gregor Pavlič</i>)	27
IGNACIJ ANTIOHIJSKI (<i>Staša Petrovič</i>)	29
PRIPOROČAMO V BRANJE (<i>Samo Skralovnik</i>)	30

BOŽJA BESEDA DANES je revija,
ki jo izdaja Slovensko biblično gibanje.
Izhaja trikrat letno.

Revijo lahko naročite ali odjavite po pošti
na naslov gibanja in uredništva.

NASLOV GIBANJA IN UREDNIŠTVA:
Slovensko biblično gibanje
Poljanska cesta 2, 1000 Ljubljana
sbg@rkc.si
www.sbg.rkc.si

UREDNIŠKI ODBOR:

prof. dr. Maksimilijan Matjaž, dr. Marijan Peklaj,
Tatjana Rupnik, dr. Samo Skralovnik,
s. dr. Ivanka Tadina, mag. Bogomir Trošt

Odgovorna urednica (v. d.): Jana Podjavoršek
Urednica: Špela Fortuna

Lektoriranje: Dragica Perme

Fotografije: Pavel Berden (str. 3), Jana Podjavoršek (str. 28, 29),
s. Mira Rožanc (str. 16), Samo Skralovnik (naslovnica, str. 21, 22),
Andrej Vovk (str. 25), spletni viri (str. 5, 13, 14)

Oblikovanje oglasa na str. 15: Stanislav Oražem

Oblikovanje in prelom: Branka Smodiš

Tisk: Salve, d. o. o., Ljubljana

Priporočeni dar: 9 eur letno • Transakcijski račun pri Krekovi banki: št.: SI56 2420 0900 4563 958

UVODNIK

»Božja beseda je namreč živa in dejavna, ostrejša kakor vsak dvorezen meč in zareže do ločitve duše in duha, sklepov in mozga ter presoja vzgibe in misli srca.« (Heb 4,12)

Dragi prijatelji Božje besede,

vesela sem, da lahko predstavim novo številko revije *Božja beseda danes*, ki jo izdaja Slovensko biblično gibanje. Revija, ki je vsa leta spodbujala tako delo v bibličnih skupinah kot tudi osebno biblično rast, izhaja že od leta 1994. Soustvarjali so jo številni priznani biblicisti in bralci Svetega pisma, ki so jo skrbno zasnovali in oblikovali. Novi uredniški ekipi se je zdaj pokazala priložnost, da njihovo delo nadgradi.

Ker si želimo, da bi bila revija še privlačnejša in uporabnejša za širjenje védenja o Svetem pismu ter v pomoč in vzpodbudo voditeljem bibličnih skupin, smo se odločili, da jo prenovimo in razširimo z vsebinami, ki bodo pomagale pri branju in poglobljanju v Božjo besedo.

Ustaljenim rubrikam (*Metode dela s Svetim pismom*, *Pogovor s prijatelji Božje besede*, *Cerkveni očetje berejo Sveto pismo* ...) smo dodali razlago odlomkov iz Svetega pisma, prevedene prispevke iz tuje biblične literature in predstavitev knjig, ki vam bodo pomagale pri iskanju odgovorov na vprašanja, porajajoča ob branju Svetega pisma.

V prvi prenovljeni številki boste lahko prebrali razlago odlomka o Abrahamovem darovanju Izaaka. Abraham je predstavljen kot oče vere, ki je bila skozi težko izkustvo odnosa z Bogom močno preizkušana.

Pri branju odlomkov Svetega pisma boste lahko preizkusili pogosto uporabljeno metodo *Lectio divina* ali duhovno branje, ki je resen način približevanja Svetemu pismu, ki nas more vpeljati in obdržati v Božji bližini.

Veliki poslušalec Besede in njen spretni razlagalec papež Francišek pa nas med drugim ob odlomku Jn 1,14 spodbuja k premišljevanju evangelija. Posebej v tem svetem letu usmiljenja nas nagovarja, naj delamo tako, da bo evangelij vedno bolj postal »meso« tudi v našem vsakdanjem življenju, kar je najboljši način, da spoznavamo Jezusa in ga prinašamo drugim.

Iz pogovora z redovnico s. Saro Križnik, ki živi v skupnosti Šolskih sester sv. Frančiška Kristusa Kralja in se pripravlja na popolno podaritev Bogu, izvemo, da je zanjo Božja beseda trdna opora in prostor Božjih obljub, ki dajejo smisel njenemu življenju.

Novembra je minilo 50 let od sprejetja *Dogmatične konstitucije o Božjem razodetju*. Ker so koncilski dokumenti pomemben del cerkvenega učiteljstva, v rubriki *Cerkveni očetje berejo Sveto pismo* objavljamo izbor iz tega dokumenta.

V reviji najdete tudi zanimiv odgovor na vprašanje, kako razumeti, da je Bog hkrati pravičen in usmiljen, predstavitev biblične skupine župnije Budanje, poročilo Vseslovenskega srečanja Slovenskega bibličnega gibanja, poročilo s svetopisemskih duhovnih vaj in duhovnih vaj z očeti vere iz Kančevcev. Nazadnje predstavljamo še tri knjige, koristne za poglobljanje v Božjo besedo.

Dragi bralci, da bo revija *Božja beseda danes* tudi vaša, vas vabim, da kaj napišete, vprašate in jo tako z nami soustvarjate. Podelite lahko izkušnje branja Svetega pisma na Svetopisemskem maratonu ali nas s svojimi doživetji navdušite in »popeljete« na svetopisemske duhovne vaje.

Morda pa lahko odgovore na vaša vprašanja ali spodbudo za branje Svetega pisma dobite tudi na srečanjih ob nedelji Svetega pisma, ki bodo tudi tokrat v vseh škofijah 31. januarja, zadnjo nedeljo v tem mesecu. Prisrčno vabljeni, da se nam pridružite!

Upam in želim, da je prenovljena revija aktualna in zanimiva tako na pogled kot vsebinsko in da vam bo pomagala vztrajati v branju Božje besede.

Dragi prijatelji Božje besede, naj v svetem letu Božjega usmiljenja BESEDA zaživi v vašem življenju, vstopi v vaše srce in duha, ga zdravi, osvobaja in poživlja, vanj prinaša luč in toplino ter napolnjuje z ljubeznijo, veseljem in mirom.

RAZLAGA ODLOMKOV STARE ZAVEZE

ABRAHAM DARUJE IZAKA

(1 Mz 22,1-18)¹

Biblična tradicija predstavlja Abrahama kot očeta vere in začetnika izvoljenega ljudstva. Evangelist Matej prikaže Jezusa v tesni povezavi z Abrahamom, saj je prav ta začel zgodovino versko-kritičnega ločevanja Boga od bogov in s tem zgodovino razodetja, ki je sprejela obljubo Mesije kot »Abrahamovega sina« (Mt 1,1). Če je Jezus prepoznan kot Abrahamov sin, Matej s tem poudari, da je dostop do resničnega Mesije in njegovega kraljestva mogoč le po veri in da se po njej ureničujejo obljube, dane izvoljenemu ljudstvu.

Besedilo 1 Mz 22,1-18 je torej odločilno za razumevanje odnosa z Bogom, za razumevanje vere, a hkrati tudi izredno zahtevno. Težko je sprejeti, da Bog zahteva daritev sina. In čeprav je sin rešen, je besedilo težko sprejeti. Zato razlagalci predlagajo različne razlage: Bog tega ni zahteval, Abraham se je motil; besedilo je uperjeno proti daritvam ljudi, kakršne so prakticirali Kanaanci in druga ljudstva; besedilo govori o izraelski nadomestitvi človeških žrtev z živalskimi; besedilo je pripoved o izvoru svetišča (v Jeruzalemu). Vendar besedilo govori o Abrahamu kot modelu vere, o težkem izkustvu odnosa z Bogom, torej o izkustvu vere kot nečesa, kar se zdi protislovno in nemogoče in se ne more vključiti v človeške okvire.

Razlaga odlomka po vrsticah

V. 1

Po teh dogodkih je Bog preizkušal Abrahama. Rekel mu je: »Abraham!« Rekel je: »Tukaj sem.«

Preizkušnja v prvi vrsti ne pomeni nekakšne umetno ustvarjene preizkušnje, temveč nujno posledico hoje za *Bogom*, ki je korenito drugačen od človeka, čigar misli in pota so drugačna od človekovih in nerazumljiva – to dejstvo samo pri-

pelje človeka v preizkušnjo in krizo. Hoditi z Bogom je preizkušnja. Bog ne ustvarja »posebnih« preizkušenj za človeka, temveč je sam odnos z njim, življenje, velika preizkušnja.

V. 2

Pa je rekel: »Vzemi svojega sina, svojega edinca, ki ga ljubiš, Izaka, in pojdi v deželo Morija! Tam ga daruj v žgalno daritev na gori, ki ti jo bom pokazal!«

Za razumevanje je pomembno omeniti odnos med 1 Mz 12 in 1 Mz 22. V 12. poglavju Bog pokliče Abrahama, naj gre v neznano z obljubo o potomstvu, v 22. poglavju pa mora Abraham v deželo Morijo, da uniči obljubo. Kraj Morija najdemo v Svetem pismu samo še enkrat (2 Krn 3,1) kot kraj v Jeruzalemu, kjer je Salomon sezidal tempelj. Kraj, kjer je Abraham daroval Izaka, je torej kraj, na katerem stoji tempelj. Morija torej pomeni obljubljeni deželo, še več – srce obljubljene dežele. Pri prvem odhodu je Abraham odšel, da bi postal oče številnega naroda, pri drugem pa, da bi uničil sina, po katerem naj bi se začel ta veliki narod. V tem tiči težava: uničiti to, kar se je začelo. Ali je Bog Bog življenja ali Bog smrti?

Način, kako Bog izraža ukaz Abrahamu, je poseben: »... svojega sina, svojega edinca, ki ga ljubiš, Izaka«. V neki judovski razlagi predstavlja ta ukaz dialog med Bogom in Abrahamom, ki razume, kaj mora storiti, vendar tega noče in hoče odložiti soočenje z ukazom. V tem dialogu naj bi Abraham na ukaz, naj daruje sina, Bogu odgovoril, da ima dva sina (Izmaela in Izaka). Bog mu reče, edinca, in Abraham odgovori, da sta oba edinca, vsak je edinec svoje matere. Bog mu reče, tistega, ki ga ljubiš, in Abraham odgovori, da ljubi oba. Zdaj Bog imenuje Izaka. Abraham hoče do konca odložiti soočenje s strašnim dejstvom; zaradi Božje besede je že odposlal Izmaela (21,9-21) in zdaj naj bi po Božjem ukazu žrtvoval tistega, ki je bil sin Božje obljube. Težava je torej v tem, da Bog sprva obljubi, potem pa ukaže uničenje.

Biblična tradicija predstavlja Abrahama kot očeta vere in začetnika izvoljenega ljudstva.

Besedilo govori o Abrahamu kot modelu vere, o težkem izkustvu odnosa z Bogom.

¹ Avtorica besedila je dr. Snežna Terezija Večko. Besedilo je uredil in pripravil za objavo dr. Samo Skralovnik.

METODE DELA S SVETIM PISMOM

DUHOVNO BRANJE - LECTIO DIVINA

Brati Sveto pismo, kot ga bere Cerkev že vse od prvih stoletij

V različnih redovnih skupnostih se člani redno zbirajo k *lectio divina*.¹ To molitev doživljajo kot pomoč pri osebni duhovni rasti in graditvi skupnosti. To molitev Cerkev od nekdaj ceni kot dragoceno pot duhovnega življenja. *Lectio divina* dejansko vodi v intimen stik z Bogom po njegovi besedi.

Lectio divina je postopen vstop v svetopisemski odlomek. Metoda se zgleduje pri antičnih cerkvenih očetih, ti pa se sklicujejo na rabinsko prakso. To je zelo stara in preizkušena metoda. *Lectio divina* kot »*lectio continua*« (vsakodnevno zaporedno branje Svetega pisma) je resen način približevanja Svetemu pismu, ki nas more vpeljati in obdržati v Božjem svetu. Tako prevlada v nas Beseda in duhovna Božja modrost nasprotno od posvetne človeške modrosti (prim. 1 Kor 1,17-3,23; Jak 3,13-18) in postane naš trajni bivanjski horizont ter model našega delovanja.

Temeljni elementi, ki jih *lectio divina* vsebuje, so branje, meditacija, molitev, kontemplacija.

Branje – *lectio*

*Prebrati in ponovno prebrati vse knjige
Svetega pisma kot enovito knjigo*

Prvi korak bi lahko imenovali tudi študij Svetega pisma in askeza. Redno vsakodnevno ukvarjanje s Svetim pismom vodi v domačnost z Božjo besedo. Pri tem je pomemben dobessedni, literarni pomen Svetega pisma, ker je osnova vsem ostalim. Najpogostejši načini te prve stopnje so učenje Božje besede na pamet ter prepisovanje in

pozorno prebiranje, povezano z bedenjem in postom. V pomoč so jezikovne analize, poznavanje obdobja in okolja nastanka besedila, predvsem pa samo branje Svetega pisma.

»*Lectio*« je zahtevna disciplina Duha in celovita strategija spreobrnjenja. Za vstop v »Božjo deželo« se je treba najprej osvoboditi vsakega malikovanja. To je spreobrnjenje do korenin vseh naših mentalnih in čutenjskih navad, najintimnejših hrepenenj in najglobljih gonov, našega načina čutenja in reagiranja, tudi instinktivnega ...

Lectio je v branju in ponovnem branju izbranega odlomka Svetega pisma, tako da izstopijo nosilni elementi. Zato se svetuje branje s svinčnikom v roki, da lahko podčrtamo besede, ki so se nas posebej dotaknile, ali zapišemo znake, ki opozarjajo na pomembne besede, dejanja, osebe, občutja ... Na ta način lahko celo odlomek, ki nas je najprej pustil hladnega, postane vir novih uvidov. Ta prva stopnja lahko zavzame precej časa, če smo odprti Svetemu Duhu.

Poglobitev – *meditatio*

*Dojemati prebrano Božjo besedo z Božjo
besedo samo in to v celovitosti Stare
in Nove zaveze*

V drugem koraku se zavemo, da je pod literarnim pomenom veliko globljih pomenov. Kot je Bog brez meja, tako je brez meja tudi Božja beseda.

Meditacija je sestavljena iz treh dejavnosti, ki jih lahko primerjamo z dejavnostjo mravelj ali čebel (prim. Prg 6,6-11): zbiranje, premišljevanje, soočanje.

Faza zbiranja je budno ukvarjanje z Božjo besedo. Ko smo pri iskanju literarnega pomena kakor s kladivom »razbijali« ključne besede, so letele iskre na vse strani in osvetlile ta ali oni odlomek Božje besede. Vsa ta razsvetljena mesta poskušamo zdaj videti kot nekaj celovitega in si tam nabirati hrane za preživetje.

Faza premišljevanja (prežvekovanje) – *meletan, meditatio*, »delati med«. Ko je zbrana vsa žetev,

¹ Metoda je povzeta po: Marjan Turnšek. 2011. *Lectio divina* (*Lectio continua*): Brati Sveto pismo, kot ga bere Cerkev že vse od prvih stoletij. V: s. Snežna Večko. *Metode dela s Svetim pismom*, 36–43. Teološka fakulteta Ljubljana. Katehetsko pastoralna šola. Biblična specializacija.

POGOVOR S PRIJATELJI BOŽJE BESEDE

*Ko mi je težko,
mi to, kar
prepoznavam
kot Njegovo,
daje polet in
trdnost, da
hodim naprej.*

V LETU POSVEČENEGA ŽIVLJENJA

S. Sara živi v skupnosti Šolskih sester sv. Frančiška Kristusa Kralja in se pripravlja na popolno podaritev Bogu. Je študentka italijanskega jezika in teologije na Filozofski in Teološki fakulteti. Njen navdih in opora je tudi živa Božja Beseda. V prostem času jo pogosto srečamo v Kliničnem centru ali Onkološkem inštitutu, kjer bolnikom prinaša Kristusa v podobi svetega obhajila in z osebnim pričevanjem.

S. Sara, verjetno imaš priljubljeno vrstico iz Svetega pisma. Nam jo lahko zaupaš?

To je vrstica iz Janezovega evangelija: »*Kar je tvoje, je moje.*« (Jn 14,7), ki sem si jo izbrala tudi za geslo svojih prvih zaobljub. To je zame beseda zaupanja in prepuščanja Božjemu načrtu. On je

prvi, ki je vzel za svoje vse moje slabosti in grehe, da me je odrešil, pa tudi vse moje veselje, želje in prizadevanja. S tem je začel odpirati moje srce, da bi tudi jaz sprejemala to, kar je Njegovo in »predvsem« to, kar je Njegovo. Ta beseda mi velikokrat daje pogum, ko mi zmanjkuje moči, ko ne razumem stvari, ki se dogajajo, ko mi je težko. Takrat mi to, kar prepoznavam kot Njegovo, daje polet in trdnost, da hodim naprej, čeprav z majhnimi in počasnimi koraki. Gre za prepletenost dveh ljubezni, ki postajata eno.

Si kdaj razmišljala, kaj ti pomeni Božja beseda oziroma kako in od kdaj vpliva na tvoje življenje?

Trenutno sem ravno v obdobju, ko mi je Božja beseda vsa nova kot na začetku in se z veseljem spominjam navdušenja, s katerim sem začela prebirati Sveto pismo proti koncu osnovne šole. Prej sem sicer poslušala »zgodbice« pri verouku in pri sveti maši, a jih nikoli nisem jemala kot

*Božja beseda
je zame trdna
opora in
prostor Božjih
obljub, ki
dajejo mojemu
življenju
smisel.*

PRIPOROČAMO V BRANJE

Maksimilijan Matjaž,
Eksegeza evangelijev. »Kaj pa vi pravite, kdo sem?« (Mr 8,29),
 Ljubljana: Teološka fakulteta 2015

V prvem delu avtor predstavi metodologijo eksegeze in korake eksegetske metode, ki jih približe osvetli z izbranim primerom. V nadaljnjih treh delih oriše najpomembnejša teološka in literarna vprašanja Markovega, Matejevega in Lukovega evangelija. Vsak posamezni evangelij je obdelan po enaki shemi: uvod v njegovo razumevanje, temeljna značilnost, specifična zgradba in izčrpna predstavitev osrednjih tem in motivov, ki so ponazorjeni s podrobnejšo predstavitevjo ustreznih odlomkov. Sledi eksegetska analiza izbranih odlomkov po prej predstavljeni metodi. Mestoma v določenih odlomkih podaja tudi sinoptično primerjavo med evangeliji. Na koncu je obsežna bibliografija, predvsem tuja, vendar tudi razpoložljiva domača.

Knjigo odlikuje sistematična zgradba in analiza po zahtevah eksegetske metode, kar ima tudi pedagoško vrednost. Zlasti skrbna in večstranska je predstavitev osrednjih tem in motivov, s čimer močno razširi in poglobi poznavanje življenjskega okolja, doživljanje vpletenih oseb, današnjemu človeku nepoznane načine mišljenja in vrednotenja, značilne literarne oblike, teološke pojme, skratka, različne elemente, ki bralcu pomagajo globlje dojeti sporočilo posameznega evangelija v njegovi izvornosti in trajni aktualnosti.

Terezija Snežna Večko

Birger Gerhardsson,
Z vsem svojim srcem.
O svetopisemskem etosu,
 Ljubljana: Teološka fakulteta 2014

Naslov knjige se navezuje na temeljno zapoved Svetega pisma: »Ljubi Gospoda svojega Boga, z vsem srcem, z vso dušo in z vso močjo« (5 Mz 6,5), ki ima osrednje mesto tudi v Jezusovem evangeljskem oznanilu (Mt 22,37 vzp.). Gerhardsson opozori na osrednji pomen te zapovedi v biblični tradiciji in njen vpliv na oblikovanje svetopisemskega etosa. Gre za osnovno sporočilo »zlatega pravila« (Mt 7,12), iz katerega izhajajo vsi preroki in postava (Mt 22,37-40). Posebno pozornost posveti trem velikim avtorjem in oznanjevalcem krščanskega etosa – Mateju, Pavlu in Janezu – ki jih prestavi v perspektivi judovskega okolja in novosti evangeljskega življenja po Duhu. Gerhardsson pokaže na rdečo nit biblične etične tradicije, ki se je izgrajevala od Mojzesa in prerokov, po Jezusu in njegovih učencih do apostola Pavla in Janezove šole. Poudarjeno so obdelana priporočila o odgovornosti človeka do zemeljske stvarnosti – tako do žive kot nežive: »Človekove etične obveznosti ne zadevajo samo Boga in soljudi. So širše. Bog Svetega pisma je v odnosu z vsem stvarstvom.«

Gerhardssonova knjiga o bibličnem etosu pomeni pomembno obogatitev slovenskega duhovnega prostora tako na strokovno-biblični kot etični ravni. Ni veliko del, ki bi se ukvarjala z biblično etiko na sintetični ravni. Zato je njegov prikaz tem bolj dragocen, saj spodbuja k intenzivnemu delu s svetopisemskimi in drugimi temeljnimi